

Framst.nr 18/1970.

med anledning av Ålands landskapsstyrelses framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om landstingsval och kommunalval.

Med anledning av ovannämnda framställning, varöver Landstinget inbegärt utskottets utlåtande, får utskottet vördsamt anföra följande:

Landskapsstyrelsen förelägger i sin framställning Landstinget en fullständig vallag även om de föreslagna ändringarna i jämförelse med gällande landskapslag av år 1965 gäller endast vissa delar av valens formella sida. Utskottet finner detta förfarande ändamålsenligt då det på detta sätt är lättare att överblicka de nya stadgandena, vilket i synnerhet för arbetet i valnämnderna bör vara till fördel. En partiell ändring av vallagen skulle nödvändiggöra ett särtryck med de ändrade stadgandena införda, varför tryckningskostnaderna i sådant fall skulle bli högre.

Valförrättningen föreslås nu flyttad till tredje söndagen i oktober och därpå följande måndag. Senast den 21 och 22 oktober skulle valförrättningen därmed kunna inträffa och med den föreslagna tiden för valresultatets fastställande skulle valutgången vara klar senast den 26 oktober. Härmed vinner man två väsentliga fördelar. Vallängden kan grundas på valårets mantalsskrivning och valförberedelserna såväl för valmyndigheter som för valorganisationerna störes icke av semestertiden under sommaren.

Ett starkt argument mot förläggande av valförrättningen så sent har tidigare varit att kommunikationerna i synnerhet i skärgården kan störas av dåligt höstväder. Med den utvidgade möjligheten till förhandsröstning bör detta argument numera ha förlorat sin betydelse. En annan synpunkt som talar emot den föreslagna tidpunkten för valförrättningen är att de till landstinget valda kandidaterna i ogynnsamma fall endast har fem dagar på sig att ordna med skötseln av deras förvärvsarbete. År 1971 kommer valförrättningen att inträffa den 17 och 18 oktober och valresultatet att fastställas den 22 oktober. År 1975 inträffar valförrättningen den 19 och 20 oktober, år 1979 den 21 och 22 oktober eller vid nämnda ogynnsammaste tidpunkt. Utskottet har likväl ansett att de anförda fördelarna uppväger nackdelarna.

Den ändrade tidpunkten för valet nödvändiggör en ändring av förhandsröstningen så att det slutliga valresultatet kan fastställas snabbare. Detta är också ur andra synpunkter sett önskvärt, varför utskottet finner förslaget i detta avseende riktigt.

Möjligheten att i kommunalvalet fastställa valresultatet utan någon valförrättning har bibehållits ännu i gällande vallag men föreslås nu utgå. Då val ändå måste förrättas för landstingsvalet finner utskottet förslaget riktigt också i detta avseende.

Utskottet har ansett följande av utskottet föreslagna ändringar erfordra närmare motivering:

15 §. Förslaget avviker i landskapsstyrelsens utformning från motsvarande stadgande (21 §) i lagen om riksdagsmannaval beträffande fataljetiden för besvär i högsta förvaltningsdomstolen. Utskottet har föreslagit en ändring i överensstämmelse med sagda rikslag då stadgandet uppenbarligen är av rikslagstiftningsnatur.

23 §. Avliden eller icke valbar kandidat skulle enligt landskapsstyrelsens förslag få strykas av centralnämnden på ombudsmannens anmälan. Utskottet anser dock att centralnämnden bör ha denna rätt oberoende av sådan anmälan.

38 §. Landskapsstyrelsen föreslår att valförrättningen skall vidtaga den första valdagen klockan 12. Utskottet föreslår att förrättningen vidtager redan klockan 9. Därmed åstadkommes enhetlighet med riksdags- och elektorval. Dessutom torde tiden mellan klockan 9 och klockan 12 på söndag vara en lämplig tid för väljare åtminstone i Mariehamn, som gärna utnyttjar söndagseftermiddagen för friluftsliv.

39 §. Vallokal skulle enligt förslaget kunna förläggas utom röstningsområdet endast på synnerliga skäl. Utskottet finner detta krav för strängt, i synnerhet som vallokalerna i Mariehamns röstningsområden vid ett val t.o.m. samtliga varit i stadshuset. Också på landsbygden torde i vissa fall förläggande av vallokal utom röstningsområdet vara ändamålsenligt även om synnerliga skäl icke kan anses föreligga.

58 §. Utskottet har tillagt ett stadgande om ogiltighet för valseld vid förhandsröstning. Motsvarande stadgande ingår i lagen om riksdagsmannaval (83 §).

83 §. Utskottet anser fastställande av fribrevsrätt för centralnämnd och valnämnd falla utanför landskapets lagstiftningsbehörighet varför 3 mom. uteslutits.

I övrigt har utskottet föreslagit ändringar närmast av redaktionell natur.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå, att Landstinget måtte antaga lagförslaget med följande stadganden sålydande:

10 §.

I vallängderna----- (1 mom.) ----- i kommunen.

Kommunal centralnämnd skall före den 14 juli under valåret granska de i 9 § nämnda basförteckningarna. I basförteckning må kommunala centralnämnden ytterligare införa endast person, som icke blivit mantalsskriven, men som enligt intyg av mantalsskrivningsmyndigheten hade bort vara mantalsskriven i den kommunen och upptagen i basförteckningen, samt person, som enligt basförteckningen antecknats sakna rösträtt, men som enligt intyg av vederbörande myndighet kan påvisa, att han innehar åländsk hembygdsrätt. Invid de personers namn, som icke är röstberättigade, skall orsaken därtill angivas och namnen överstrykas. Den beträffande vilken förlust av rösträtt enligt officiell utredning upphör före första valdagen skall införas i förteckningen såsom röstberättigad.

Person, som ----- (3 mom.) ---- var mantalsskriven.

Sedan basförteckningen ---- (4 mom.) ---- centralnämndens vägnar.

Kyrklig myndighet ---- (5 mom.) ---- nödiga uppgifter.

15 §.

Den som icke åtnöjes med kommunal ---- (1 mom.) ---- till länsstyrelsen.

Länsstyrelsen skall ---- (2 mom.) ---- sätt mantalsskrivningsmyndighet.

Beslutet skall ---- (3 mom.) ---- uppgivet ställe.

I länsstyrelsens beslut i ärende angående rättelse av vallängd må ändring icke sökas genom besvär. Anser likväl sakägare det med tanke på lagens tillämpning vara av vikt att länsstyrelsens avgörande drages under högsta förvaltningsdomstolens prövning, äger han rätt att hos högsta förvaltningsdomstolen anhålla om fullföljdstillstånd. Ansökan, som ställes till högsta förvaltningsdomstolen och som skall åtföljas av besvärsskriften samt bevis om dagen, då den kommunala centralnämnden kungjort länsstyrelsens beslut, skall ingivas till länsstyrelsen senast den fjortonde dagen från kungörandet före klockan 12. Länsstyrelsen skall översända ansökan jämte bilagor och avskrift av beslutet samt handlingarna i ärendet jämte eget utlåtande till högsta förvaltningsdomstolen.

19 §.

Har röstberättigade genom en av dem undertecknad skrift sammanslutit sig för visst val samt i skriften nämnt den eller de personer, om vilkas väljande de enats, är sådan valmansförening berättigad att hos centralnämnden för ifrågavarande val anhålla, att föreningens kandidatlista offentliggöres och införas i sammanställningen av kandidatlistor för valet.

På kandidatlista----- (2 mom.) överstiga tio.

På kandidatlista----- (3 mom.)----- än hälften.

Samma person ----- (4 mom.)----- i valet.

Kandidat må----- (5 mom.)----- sin valmansförening.

21 §.

Anhållan om----- (1 mom.)----- av ombudsmannen.

Ansökan skall åtföljas av den handling, varigenom valmansföreningen bildats, samt innehålla ombudsmannens försäkran att kandidaterna är valbara och att de personer, vilka bildar valmansföreningen, egenhändigt undertecknat handlingen och är röstberättigade. Har valmansföreningen bildats för landstingsvalet, skall dessutom de föreslagna kandidaternas skriftliga medgivande bifogas.

Ombudsmannens egenhändiga ---- (3 mom.) och boningsort.

22 §.

Ansökan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista skall ombudsmannen eller av honom befullmäktigad person inlämna till centralnämnden senast den 31 augusti. Ansökan må tillsändas centralnämnden per post så tidigt att den blir frambefordrad senast nämnda dag.

23 §.

Avlider på valmansförenings kandidatlista upptagen person eller befinnes han icke mera valbar, bör ombudsmannen eller (utesl.) centralnämnden stryka kandidatens namn från listan.

Inom i----- (2 mom.)----- ny kandidat.

32 §.

Den 1 september----- (1 mom.)----- de inkommit.

Ansökan, som icke inkommit inom utsatt tid, skall avvisas. Kan ansökan av annan orsak ej godkännas, skall detta utan dröjsmål meddelas ombudsmannen, som äger rätt att före den 8 september klockan 12 ånyo inlämna handlingarna vederbörligen rättade. Dock må rättelse icke äga rum i det fall, att erforderligt antal röstberättigade medlemmar icke undertecknat den skrift, varigenom valmansförening bildats.

Inom utsatt----- (3 mom.)--- skall godkännas.

35 §.

Den 15 september----- (1 mom.)----- av valförbund.

Anmälan, som icke inkommit inom utsatt tid, skall avvisas. Kan anmälan av annan orsak ej godkännas, skall detta utan dröjsmål meddelas vederbörande ombudsman. Ombudsmannen har rätt att senast den 19 september före klockan 12 ingiva förslag till rättelse av anmälan.

De anmälningar----- (3 mom.)----- godkännas, förkastas.

Centralnämnden uppgör----- (4 mom.)----- genom lottdragning.

Från kandidatlistorna ---- (5 mom.)--- första valförbundet.

Alla kandidatlistor----- (6 mom.)----- i sammanställningen.

Den slutliga----- (7 mom.)----- kommunens anslagstavla.

-5-

38 §.

Landstingsval och kommunalval förrättas samtidigt inom varje röstningsområde den tredje söndagen i oktober månad och följande måndag (valförrättning).

Valförrättningen begynner vardera valdagen klockan 9 och fortgår utan avbrott till klockan 20.

Alla röstande----(3 mom.)-----kommit tillstädes.

39 §.

För valförrättningen skall inom varje röstningsområde finnas en vallokal jämte inventarier, som kommunen ställer till förfogande. På särskilda skäl må vallokal förläggas utom röstningsområdet.

58 §.

Valsedel är ogiltig:

- 1) om i valsedeln genom anteckning utmärkts flera än en kandidat;
- 2) om kandidats nummer antecknats så, att det ej tydligt framgår, vilken kandidat det avser;
- 3) om kandidats nummer skrivits på valsedelns baksida;
- 4) om valsedeln försetts med särskilt kännetecken eller däri gjorts annan obehörig anteckning;
- 5) om såsom valsedel använts annan än av valmyndighet erhållen valsedel;
- 6) om i valurna insatt valsedel ej försetts med valnämndens stämpel; samt
- 7) om valkuvert är öppet eller upptager obehörig anteckning om den röstande eller om kandidat eller annat obehörigt.

Såsom obehörig----(2 mom.)-----att rösta.

Av centralnämnden----(3 mom.)---- övriga valhandlingarna.

83 §.

Landskapet erlägger----(1 mom.)-----för landstingsvalet.

De kommunala----(2 mom.)-----av vallängd.

(Uteslutning).

Mariehamn, den 25 juni 1970.

På lagutskottets vägnar:

Nils Dahlman

Rolf Sundman.

Närvarande i utskottet: ordföranden Dahlman, viceordföranden Persson samt ledamöterna Curt Carlsson, Sundblom och Östling.